

UTTALELSE OM STATSBUDSJETTET 2021

Til: Stortingets familie- og kulturkomité

Kopi: Kulturdepartementet

Vår ref.: 20/61/ST

Dato: 15.10.2020

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO) om Prop. 1 S (2020-2021), med særlig vekt på kapittel 323 *Musikk og scenekunst*.

NTO er arbeidsgiver- og interesseforening for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innenfor musikk og scenekunst. Våre 51 medlemmer er blant de fremste produsentene og formidlerne av levende musikk og scenekunst og representerer en omfattende infrastruktur av forskjelligartede virksomheter innenfor teater, dans, opera og musikk.

Medlemmene har karakter av å være faste/varige, profesjonelle institusjoner med skiftende kunstnerisk ledelse og et ordnet arbeidsgiveransvar.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

*Marta Færevaa*g Hjelle
styreleder

Morten Gjelten
direktør

UTTALELSE OM STATSBUDDSJETTET 2021

OPPSUMMERING AV HOVEDSAKER

- Forslaget om å overføre tilskuddsforvaltningen av en rekke profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner til Kulturrådet må reverseres.
- Ordningen med faste fordelingsnøkler må videreføres, og dialogen mellom forvaltningsnivåene styrkes, for å sikre musikk- og scenekunstinstitusjonene med delt finansiering forutsigbare rammevilkår sammen med målet om et likeverdig kulturtilbud i hele landet.
- ABE-kuttet rammer virksomhetenes kjernevirksomhet, fører til mer byråkrati og sterkere politisk styring av frie kunstinstitusjoner og må derfor avvikles.
- Kulturfondet må styrkes og prinsippet om en armlengdes avstand ivaretas strukturelt og i praksis.
- Satsinger med eksterne politiske mål må ikke belastes kulturbudsjettet.
- Nationalteatret er i en kritisk situasjon, og alternativ driftsperiode i rehabiliteringsperioden må avklares raskt for å unngå at teatret må si opp store deler av staben.

I statsbudsjettet foreslås en radikal omorganisering og maktkonsentrasjon i norsk kulturpolitikk.

Endringene går ikke bare på bekostning av desentraliserte kunst- og kulturfaglige beslutninger og dermed ytringsmangfoldet. På sikt kan de også svekke både Kulturdepartementets kompetanse og grunnlag for en helhetlig politikktutforming og Stortingets politiske beslutningsmyndighet.

Det må derfor ikke overføres flere oppgaver verken til Norsk kulturråd som direktorat eller til Kulturtanken før disse etatenes roller og mandat er grundig utredet.

Vi ber Stortinget bidra til at norsk kulturpolitikk ikke ender i en organisering hvor makt og innflytelse konsentreres til to voksende direktorat; et direktorat for barne- og ungdomskultur og et direktorat for kunsten og kulturen ellers.

INSTITUSJONENES RAMMEVILKÅR MÅ OPPRETTHOLDES

NTO anmoder Stortinget om at de økonomiske rammene for den nasjonale infrastrukturen av musikk- og scenekunstinstitusjoner opprettholdes i samsvar med intensjonen i Grunnlovens infrastrukturkrav § 100 (6). Vi ber også om at budsjettallene fremstilles mer transparent, differensiert og oversiktlig slik at viktig informasjon ikke underkommuniseres verken for bransjen eller for Stortinget.

De fleste av NTOs medlemmer får i budsjettfremlegget en nominell økning i rammen på nærmere 2,3 prosent.

I tillegg kommer viktige stimuleringsmidler knyttet til koronapandemien og gledelige tilskudd til enkelte virksomheter knyttet til språk/nynorsk, særskilte mangfoldsatsinger, operasatsing og generell styrking av den kunstneriske virksomheten.

Vi er også glade for at midler til særskilte mangfoldsatsinger i inneværende år videreføres for 2021. Dette er i tråd med NTOs tidligere innspill om at institusjonene må gis forutsigbare rammer for langsiktige strategier for å fremme mangfold, fremfor årlige prosjekttilskudd som tas ut igjen av rammen.

Dersom man legger nasjonalbudsjettets nøkkeltall til grunn, med en forventet prisvekst på 3,5 pst. og lønnsvekst på 2,2 pst., tilsvarer en nominell økning på 2,3 pst. likevel en svak realnedgang i rammen for musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Det er imidlertid vanskelig å lese tallene slik de er fremstilt i statsbudsjettet, og vi oppfordrer til mer informative tabeller som skiller mellom rammetilskudd, justert for lønns- og priskompensasjon, effektiviseringskutt, kompenserende midler knyttet til koronapandemien og reelle økninger i rammen eller til særskilte prosjekt.

Selv om utgangspunkt synes å være noe bedre og mer konstruktivt enn de foregående seks årene, må ambisjonen være å *oppretholde* rammene for *den nasjonale infrastrukturen for produksjon og formidling av levende musikk- og scenekunst* som regjeringen i budsjettframlegget anerkjenner at disse institusjonene representerer.

En slik prioritering ville vært i tråd med kulturmeldingens forankring av kulturpolitikken i Grunnloven § 100 (6) og intensjonen om å sikre de profesjonelle kunstinstitusjonene forutsigbare økonomiske rammer som en betydelig del av ytringsfrihetens infrastruktur, og med den språklige anerkjennelsen av musikk- og scenekunstinstitusjonene i budsjettframlegget som *et viktig fundament i norsk kunst- og kulturliv*.

FASTE FORDELINGSNØKLER MÅ VIDEREFØRES

NTO anmoder om at ordningen med faste fordelingsnøkler videreføres. Det er bemerkelsesverdig at Kulturdepartementet går videre med dette forslaget, uten at dette ble gjort rede for i kommuneproposisjonen eller på andre måter er lagt frem til grundig vurdering for Stortinget. Vi har derfor tillit til at dette blir rettet opp i Stortingets behandling av budsjettframlegget, slik at musikk- og scenekunstinstitusjoner med delt finansiering sikres den samme økonomiske forutsigbarheten som før.

Det er særlig kritikkverdig at staten fjerner faste fordelingsnøkler uten at det først er etablert en ny ordning som kan sikre institusjonene den samme økonomiske forutsigbarheten. En slik ordning må utredes grundig i en kunnskapsfremmende dialog mellom departementet, fylkeskommunene, kommunene og NTOs bransjefellesskap.

At dette arbeidet ikke er gjort viser med all tydelighet at det først og fremst er dialogen mellom forvaltningsnivåene som må bli bedre.

I tillegg legges det opp til en prosess hvor beslutningene tas i feil rekkefølge når departementet foreslår radikale endringer i finansieringssystemet før den varslede revisjonen av kulturloven er gjennomført. Det er kulturloven som danner rammene og prinsippene for offentlige myndigheters ansvar på kulturområdet.

Forslaget kommer også midt i koronapandemien, som ikke bare tar det meste av myndighetenes og bransjens oppmerksomhet, men som også rammer kommuneøkonomien hardt. Mange fylkeskommuner og kommuner påpekte selv før koronapandemien risikoen for at musikk- og scenekunstinstitusjonene vil tape kampen om pengene i konkurranse med andre viktige og til dels lovpålagte oppgaver innenfor stramme budsjetter.

Denne risikoen blir forsterket med den effekten pandemien har på kommunenes og fylkeskommunenes allerede stramme økonomi.

Det vil derfor være lite ansvarlig nå midt i koronakrisen, som rammer bransjen hardt og med uoverskuelige langtidsvirkninger, å iverksette endringer i finansieringssystemet som svekker institusjonenes økonomiske forutsigbarhet og dermed gjør dem enda mer sårbare.

Et sentralt argument i kommuneproposisjonen for ikke å gå videre med forslagene om å overføre mer ansvar til fylkeskommunene er at de fører med seg «en risiko for økte forskjeller mellom regionene og et

svekket kulturtilbud for deler av befolkningen». Dette argumentet er likeså relevant for å opprettholde faste fordelingsnøkler.

VOKSENDE KULTURRÅSDIREKTORAT OG MAJKONSENTRASJON

NTO anmoder Stortinget om at forslaget om å overføre tilskuddsforvaltningen av en rekke profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner til Norsk kulturråd reverseres, og at det ikke overføres flere oppgaver til Kulturrådet som direktorat før rolle og mandat er utredet.

Forslaget innebærer en radikal men lite transparent endring, helt uten forutgående dialog verken med NTO eller de enkelte virksomhetene som er direkte berørt.

Det er heller ikke gjort rede for hva en slik maktkonsentrasjon og et slikt byråkratisk mellomledd vil bety for yringsmangfoldet og den kunstneriske utviklingen. Dette er en bemerkelsesverdig omorganisering i et budsjett som har mangfold i bred forstand som hovedprioritering.

NTO er sterkt kritisk til at en rekke driftstilskudd til virksomheter som til nå har vært budsjettert på post 78 på musikk- og scenekunstkappitelet overføres til to nye poster, 74 og 75 under Kulturrådets forvaltning. Kulturdepartementet legger opp til at det fortsatt skal være Stortinget som endelig fastsetter størrelsesnivået på slike tilskudd.

Dette er en radikal omlegging som føyer seg inn i en skrittvis og lite transparent utvidelse av Norsk kulturråds rolle og mandat til å omfatte kunnskapsproduksjon, utviklings- og koordineringsarbeid sammen med forvaltning av tilskudd til musikk- og scenekunstinstitusjoner.

Regjeringens begrunnelse for å overføre den administrative behandlingen av søknader til Kulturrådet er at de er tettere på feltet og tilskuddsmottakerne og at *fagligheten i tilskuddsforvaltningen* dermed vil styrkes.

Vi stiller oss spørrende til hvilken *faglig institusjonskompetanse* det er Kulturrådet besitter, og som vil gjøre dette direktoratet bedre egnet enn Kulturdepartementet til å forvalte tilskuddet til varige musikk- og scenekunstinstitusjoner som Black Box teater, BIT Teatergarasjen, Rosendal Teater, Riksscenen, Teater Manu, DansiT, Bærum kulturhus, Unge Viken Teater, Østfold Internasjonale Teater, Det Norske Solistkor, Edvard Grieg Kor, Det Norske Kammerorkester og Dramatikkens hus.

Dette er faste institusjoner som inngår i den samme nasjonale infrastrukturen for produksjon og formidling av profesjonell musikk og scenekunst som for eksempel Nationaltheatret, Trøndelag Teater og Stavanger Symfoniorkester. Det gjelder også Norsk Scenekunstbruk som har fått en merkelig plassering på en omdøpt post 78 *Barne- og ungdomstiltak* sammen med blant annet frivillige organisasjoner og amatørvirksomhet.

De profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjonene er organisert ulikt med forskjellige driftsformer og arbeidsmåter, og med ulik vektning av egenproduksjon, samproduksjon og programmering av gjestespill. Alle inngår like fullt i det samme nettverket og bidrar gjennom sin egenart og i gjensidig avhengighet samlet til å utvikle norsk musikk og scenekunst.

Vesentlige kjennetegn ved institusjonene er at de eksisterer uavhengig av den eller de kunstnerne som måtte ha etablert virksomheten, og at de har en skiftende kunstnerisk ledelse på åremål. Hver enkelt av institusjonene ivaretar, innenfor sin egendefinerte kunstneriske profil, et bredt spekter av individuelle kunstnerskap og prosjekter som samlet representerer et mangfold av estetiske uttrykk.

Dersom måloppnåelsen ikke er tilfredsstillende, er det et uavhengig styre som er ansvarlig for å skifte ut den kunstneriske ledelsen. Det er *ikke* tilskuddet som skal reduseres slik at infrastrukturen svekkes.

Dagens forvaltningsmodell, med tilskudd direkte over statsbudsjettet uten noen overprøvende kunst- og kulturfaglige vurderinger, er en forutsetning for å sikre den spredte beslutningsmyndigheten som infrastrukturen av selvstendige musikk- og scenekunstinstitusjoner i dag representerer.

En omlegging til sterke faglige vurderinger av institusjonene som grunnlag for tilskuddsforvaltningen vil derimot undergrave institusjonenes *selvstendige faglighet* og føre til en uheldig normering og ensretting.

Også Skuespiller- og danseralliansen (SKUDA) er en varig virksomhet og en viktig arbeidsgiver med nasjonalt nedslagsfelt. SKUDA er en unik virksomhet i Norge som fordrer den samme forutsigbarheten som musikk- og scenekunstinstitusjonene, og som ikke skal underlegges Kulturrådets fortløpende faglige vurderinger.

Ifølge departementet er formålet med nye budsjettposter «å få en tydeligere formålsinnretning på budsjettpostene» sammen med «økt likebehandling av tilskuddsmottakere ved å kunne se lignende tiltak i sammenheng på tvers av fagfelt».

Etter en slik logikk skulle samtlige profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner vært plassert på post 70 med samme *overordnede mål* til grunn for tilskuddet.

Plasseringen av virksomheter på nye og gamle poster er ikke bare ulogisk og det motsatte av en opprydning. Målet om en tydeligere formålsinnretning er også forstyrrende i forhold til at institusjonene selv skal definere konkrete mål for egen virksomhet.

For å sikre ytringsmangfoldet, må det legges til rette for at hver virksomhet kan dyrke sin egenart og utvikle seg i henhold til egne mål og visjoner uten at verken en bestemt formålsinnretning på den posten de forvaltningsmessig er plassert på eller Kulturrådets faglige vurderinger skal være styrende for fordelingen av tilskuddene.

KULTURFONDET MÅ STYRKES OG ARMLENGDEPRINSIPPET IVARETAS

NTO ber om at Stortinget bidrar til en styrking av Norsk kulturfond som kan gi Kulturrådet et større økonomisk handlingsrom i fordelingen av midler til produksjon og formidling av scenekunst, samt at prinsippet om en armlengdes avstand er gjennomgående ivaretatt i alle deler av finansieringssystemet og respekteres i praksis.

Vi registrerer at revisjonen av kulturlova og lovfesting av armlengdeprinsippet ikke er nevnt blant aktuelle saker i budsjettframlegget, og anmoder Stortinget om å sikre at dette viktige arbeidet blir gjennomført.

Det er fornuftig at forvaltningen av driftstilskudd til medlems- og interesseorganisasjoner er løftet ut av Kulturfondet slik at rådet kan rendyrke tildelingen av midler til prosjekter og virksomheter som skal vurderes på kunst- og kulturfaglig grunnlag.

Vi registrerer imidlertid at regjeringen foreslår å flytte ut flere tiltak enn rådet selv foreslo. Det gir oss grunn til bekymring for en svekkelse av Kulturfondet og prinsippet om en armlengdes avstand som var selve begrunnelsen for opprettelsen av Norsk kulturfond i 1965.

Regjeringens forslag om å flytte tilskuddet til personlige kunstnerskap som Jo Strømgren Kompani og Verdensteatret over på statsbudsjettet er i strid med armlengdeprinsippet. Dette er et uakseptabelt og kortsiktig grep som på ingen måte representerer et steg i retning av en langsiktig løsning for slike kompanier.

Det er underlig at en regjering som i kulturmeldingen så tydelig understreker betydningen av kunstens frihet legger frem et forslag som er i strid med det grunnleggende kulturpolitiske prinsippet om at offentlige myndigheter ikke skal instruere om beslutninger som krever kunst- og kulturfaglig skjønn.

Kulturrådsloven skal allerede sikre rådets uavhengighet. Vi ser samtidig frem til at en revidert kulturlov, med en egen bestemmelse om armlengdeprinsippet, kan bidra til større bevissthet om hvordan dette prinsippet best ivaretas organisatorisk og anvendes i praksis, jf. NTOs innspill til revisjon av kulturlova.

INFRASTRUKTUREN FOR DANS MÅ STYRKES

Det er positivt at budsjettet legger opp til en styrking av infrastrukturen for dans ved at «regionale kompetansesentre for dans» er flyttet over på statsbudsjettet. Vi anmoder Stortinget om å bidra til en videre styrking av en kunstfaglig kompetent etterspørselsside i form av selvstendige virksomheter som kan produsere og programmere uavhengig av Kulturrådets beslutninger.

At tilskuddet til de regionale kompetansesentrene for dans er flyttet ut av Kulturfondet og over på statsbudsjettet er en anerkjennelse av disse virksomhetene som en viktig del av den institusjonelle infrastrukturen for dans.

Kompetansesentrene er forskjellige og representerer et bredt spekter av organisasjonsformer, arbeidsmåter og kunstneriske profiler. Flere av dem er samlokalisert og samarbeider nært med de stedlige teaterinstitusjonene.

NTO har tidligere tatt til orde for at de største og mest etablerte kompetansesentrene bør motta driftstilskudd direkte over statsbudsjettet slik at de sikres mer forutsigbare økonomiske rammevilkår som varige virksomheter.

Dette er et viktig ledd i en styrking av infrastrukturen for dans som også kan bidra til å supplere Kulturrådets beslutninger og derigjennom styrke yringsmangfoldet.

En forutsetning for en slik desentralisering av Kulturrådets beslutningsmyndighet er imidlertid at driftstilskuddet til disse institusjonene forvaltes direkte av Kulturdepartementet og ikke med Kulturrådet som byråkratisk mellomledd og vurderende instans.

KULTURTANKEN – MAKTKONSENTRASJON OG UHELDIGE SKILLELINJER

NTO anmoder om at det ikke legges flere oppgaver til Kulturtanken før det er gjort en kritisk gjennomgang av denne etatens rolle og mandat. En slik gjennomgang av Kulturtanken må sees i sammenheng med en utredning av Kulturrådets rolle.

Vi ber Stortinget bidra til at norsk kulturpolitikk ikke ender i en organisering hvor beslutningsmyndigheten konsentreres til to voksende direktorat; et direktorat for barne- og ungdomskultur og et direktorat for kunsten og kulturen ellers.

En slik organisering vil ikke bare gå på bekostning av desentraliserte kunst- og kulturfaglige beslutninger og dermed yringsmangfoldet, men kan også på sikt svekke både Kulturdepartementets kompetanse og grunnlag for en helhetlig politikkutforming og Stortingets politiske beslutningsmyndighet.

Det er bemerkelsesverdig at Kulturtankens mandat er utvidet *forut* for den varslede barne- og ungdomskulturmeldingen, fremfor at etatens rolle utredes som en del av denne meldingen. I tillegg til å ivareta det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skolesekken (DKS) skal etaten «bidra i arbeidet med barne- og ungdomskultur og til å bedre mulighetene for barn og unges deltakelse», og Kulturtanken har allerede fått i oppgave å forvalte en søknadsbasert ordning for barn og unges inkludering i kulturlivet.

NTO er også kritisk til at regjeringen foreslår å samle tilskudd til «barne- og ungdomstiltak» på post 78 med en egen formålsinnretning. Dette innebærer blant annet at Norsk Scenekunstbruk, som formidler av *profesjonell* scenekunst, er plassert under samme formålsinnretning som frivillige organisasjoner og amatørvirksomhet som har viktige, men helt andre formål enn Scenekunstbruket.

For å sikre status og kvalitet, må tilskuddsforvaltningen av profesjonell kunst for barn og unge organiseres sammen med det øvrige profesjonelle kunstfeltet.

Vi registrerer også at regjeringen foreslår en bevilgning på 12 mill. kroner knyttet til barne- og ungdomskulturmeldingen, herunder til nyproduksjon i DKS, digitale tiltak og pilotprosjekt som skal stimulere kommunene til å integrere barne- og ungdomskultur i kommunal planlegging. Nærmere informasjon om innretningen av disse midlene er varslet i barne- og ungdomskulturmeldingen.

NTO ber Stortinget om å bidra til en forvaltning av disse midlene som ivaretar armlengdeprinsippet og målet om spredt beslutningsmyndighet.

NØDVENDIGE INVESTERINGER I BYGG OG LOKALER

NTO anmoder Stortinget om å være oppmerksom på fortsatt store etterslep i nødvendige investeringer i produksjons- og formidlingslokaler for musikken- og scenekunsten.

Vi ber Stortinget særskilt merke seg Nationalteatrets kritiske situasjon og behov for en rask avklaring av alternativ driftsperiode i rehabiliteringsperioden, samt Det samiske nasjonalteatrets akutte behov for nye lokaler.

Det er gledelig at tilskuddet til Den Nationale Scene i Bergen foreslås økt med 10 mill. kroner til prosjektering av nytt bygg og til bruk for midlertidige prøvelokaler og verksteder. Teatret har prekære behov for utvikling og utvidelse, og det er viktig med god fremdrift i byggeprosjektet.

Vi er også glade for økningen til Teater Vestland for videreutvikling av Nynorskhuset i Førde.

NTO er fornøyd med at forprosjektering av rehabilitering av Nationalteatret er godt i gang, samt at det er avsatt nødvendige midler til ferdigstilling av forprosjektering av samlokalisert nybygg for Det samiske nasjonalteatret og Samisk videregående- og reindriftsskole i Kautokeino.

Vi ber imidlertid Stortinget merke seg at de fysiske rammene for Nationalteatrets drift i de seks årene bygningsarbeidene pågår i perioden 2022-2027 ennå ikke avklart, og at situasjonen nå er kritisk. Teatret ble i budsjettet for 2021 heller ikke tilgodesett med nødvendige midler til utflytting av teatret som starter i august neste år. Uten et sted å flytte til, står Nationalteatret i fare for å måtte si opp store deler av staben.

Sametinget har trukket frem nye lokaler for Det samiske nasjonalteatret som høyt prioritert prosjekt, og det er gledelig at staten endelig har kommet på banen med de første bevilgningene til prosjektet. Det er viktig å sikre god fremdrift slik at teatret kan flytte inn i nye lokaler høsten 2023.

Vi ber videre Stortinget merke seg behovet for at staten bidrar til nytt teaterhus for Rogaland Teater. Arbeidet så langt er godt forankret lokalt, og videre avklaringer i samarbeid med Stavanger kommune, Rogaland fylkeskommune og Museum Stavanger forventes å kunne gjennomføres i 2021. Den neste store milepælen er midler til å gjennomføre et forprosjekt i 2022 i partnerskap med teatrets tre eiere; staten, Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune.

I tillegg til de nevnte prosjektene har flere andre virksomheter i ulike deler av landet fortsatt presserende uløste behov for mer egnede produksjons- og visningslokaler, jf. omtale i [NTOs tidligere innspill til statsbudsjettet](#).

KJÆRKOMNE STIMULERINGSMIDLER

NTO er fornøyd med at det er satt av 140 mill. kroner i stimuleringsmidler til musikk- og scenekunstinstitusjonene for å bøte på lavere egeninntekter grunnet koronasituasjonen våren

2021, samt at Statens kunstnerstipend styrkes med 100 mill. kroner til midlertidige stipend for å opprettholde kontinuitet i kunstnerisk produksjon.

Vi ber likevel komiteen merke seg at det er avgjørende for økonomien og publikums tilgang på felles opplevelser at institusjonene prioriteres i gjenåpningen av samfunnet gjennom 2021.

Stimuleringsmidlene er kjærkomne og nødvendige for å sikre aktiviteten i en tid hvor myndighetspålagte smitteverntiltak og en svært avgrenset publikumskapasitet går ut over mulighetene for god planlegging.

Midlene er viktige for institusjonsøkonomien og dermed også kunstnerøkonomien i en krevende tid. Med en slik kompensasjon vil det ikke minst være mulig for institusjonene å engasjere frilansere til tross for sviktende egeninntekter.

Årlig kanaliseres over en milliard kroner til kunstnere i form av lønn, honorar og vederlag fra NTO-virksomhetene, hvorav nærmere halvparten går til frilanskunstnere/kunstnere ansatt på tidsavgrenset engasjement.

Med et sterkere kunnskapsgrunnlag enn ved begynnelsen av pandemien, ser vi samtidig frem til mer målrettede og differensierte smitteverntiltak som må utvikles i nær dialog med NTO som representerer institusjoner som tar smittevern på høyeste alvor.

BEREGNINGSGRUNNLAGET MÅ JUSTERES

Vi anmoder om at beregningsgrunnlaget ved behov for videreføring av kompenserende tiltak for institusjonene justeres i tett dialog med NTO for å sikre at midlene treffer best mulig i forhold til reelle inntektstap og merkostnader. Honorarer og inntekter knyttet til arrangementer, utleie, sponsorsamarbeid og omvisninger må inngå i beregningsgrunnlaget sammen med billett- og kaféinntekter.

Vi vil understreke at institusjonene er forskjelligartede med ulike behov for kompenserende tiltak. For noen av institusjonene med de største inntektstapene vil kompensasjonen sannsynligvis utgjøre kun en liten andel av det reelle inntektstapet og det vil være behov for ytterligere kompensasjon i løpet av 2021 for å opprettholde aktivitet, kvalitet og sysselsetting.

Ettersom kompensasjonen er for våren 2021, legger vi til grunn at det vil komme ytterligere midler høsten 2021 avhengig av de til enhver tid gjeldene restriksjonene og medfølgende inntektstap og merkostnader.

Kompensasjonen som er foreslått i statsbudsjett er basert på det samme beregningsgrunnlaget som i forrige runde, og er avgrenset til billettinntekter og inntekter fra butikk- og kafésalg i 2019.

Dette slår uheldig ut for de institusjonene som har betydelige inntektstap knyttet til bortfall av honorarer for salg av konserter/forestillinger, samarbeidsproduksjoner og turnevirksomhet i inn og utland og/eller til arrangement, utleie, sponsorsamarbeid og omvisninger.

Det er også slik at et historisk beregningsgrunnlag slår vilkårlig ut i forhold til årlige variasjoner. For virksomheter som opprinnelig hadde planlagt med økt aktivitet og økte egeninntekter i forhold til tidligere år slår dette særlig uheldig ut.

Vi oppfordrer derfor til at beregningsgrunnlaget for videre kompenserende tiltak vurderes i dialog med NTO for å sikre at fremtidige midler treffer best mulig i forhold til reelle inntektstap.

ABE-KUTTET RAMMER KJERNEVIRKOSMHETEN OG MÅ AVVIKLES

NTO anmoder om at virksomhetenes kjernevirksomhet ikke rammes av kutt i bevilgningene kamouflert som effektivisering.

Det ligger ingen effektiviseringsgevinst i å kutte rammetilskuddet til selvstendige institusjoner for å omfordele midlene til politisk prioriterte tiltak. En slik omfordeling skaper derimot mer byråkrati og sterkere politisk styring av frie kunstinstitusjoner.

Full lønns- og priskompensasjon er en forutsetning for at frilansere så vel som fast ansatte kunstnere skal holde tritt med lønnsutviklingen i samfunnet, samtidig med at institusjonene har handlingsrom til å opprettholde aktivitets- og kvalitetsnivået, ta kunstnerisk risiko og iverksette nye satsinger.

Siden den såkalte «avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen» (ABE-reformen) ble innført i budsjettåret 2015 tilsvarer den akkumulerte effekten av det årlige kuttet på 0,5 pst samlet over 80 millioner kroner for NTOs medlemsvirksomheter i 2020.

I tillegg kommer økningen siden 2016 i den lave momssatsen fra 8 til 12 pst. som innebærer betydelige merkostnader knyttet til transport og overnatting særlig for de turnerende virksomhetene. Vi registrerer at den midlertidige reduksjonen av lavmomsen som følge av pandemien foreslås opphevet 31. oktober 2020.

ABE-kuttet innebærer en skrittvis svekkelse av den infrastrukturen som musikk- og scenekunstinstitusjonene representerer.

Reformbegrunnelsen for de årlige kuttene er basert på en feilaktig antagelse om at det finnes et vedvarende effektiviseringspotensial som kan tas ut i form av reduserte bevilgninger, uten at det forringer omfang og kvalitet i tilbudet til publikum.

Kuttene rammer kjernevirksomheten direkte i arbeidsintensive musikk- og scenekunstinstitusjoner som allerede har gjennomført krevende effektiviseringer, og hvor økonomien i all hovedsak er knyttet direkte til kunstnerisk produksjon og dermed til å lønne kunstnere og annet kunstfaglig personale. Samlet går over 80 pst av lønnsutgiftene ved NTOs medlemsvirksomheter til den delen av personalet som er helt nødvendig for og direkte involvert i den kunstneriske produksjonen.

I tråd med prinsippet om en armlengdes avstand er musikk -og scenekunstinstitusjonene organisert som selvstendige rettssubjekt. Kutt i bevilgningene til disse institusjonene bidrar dermed ikke til ABE-reformens mål om effektivisering i statsforvaltningen som de altså ikke er en del av.

Dette er virksomheter som er avhengige av offentlige tilskudd, men som samtidig unndrar seg politisk styring for å kunne realisere yringsfrihetens begrunnelser (sannhetssøking, individets frie meningsdannelse og demokratiet) jf. Kulturmeldingens forankring av kulturpolitikken i Grunnloven § 100 (6).

ABE-reformens omfordeling av midler fra rammetilskuddet til politisk definerte satsingsområder svekker derimot den kunstneriske friheten og innsnevrer institusjonenes handlingsrom.

Vi minner om at rammetilskudd er en effektiv ordning som sikrer at offentlige midler kanaliseres direkte til kunstnerisk virksomhet uten unødvendig byråkrati og mellomledd.

FLERE DEPARTEMENT MÅ ANSVARLIGGJØRES

Vi anmoder Stortinget om å bidra til at satsinger med eksterne mål ikke belastes Kulturdepartementet. De senere årene har vi sett at stadig flere slike satsinger finansieres over kulturbudsjettet – slik som f.eks. midler til Innovasjon Norge, til næringsutvikling under Kulturrådet, filminstivordningen, reiseliv og forsvarskorps.

Derimot er det et skritt i riktig retning at bevilgningen til næringsfremme, informasjon- og kulturformål på Utenriksdepartementets budsjett opprettholdes etter at denne avsetningen siden 2013 er mer enn halvert. Vi ser samtidig frem til at den varslede internasjonale strategien for

kulturpolitikken kan bidra til en sterkere kunstpolitikk som også kan legge bedre til rette for musikk- og scenekunstinstitusjonenes internasjonale samarbeid.

Kulturpolitikken har en positiv innvirkning på mange andre politikkområder og kan gi viktige bidrag til måloppnåelsen blant annet i næringspolitikken.

Den langsiktige utformingen av kunstpolitikken må likefullt ta utgangspunkt i det som inngår i Kulturdepartementets kjerneansvar og som ikke kan gjøres til delansvar i noe annet departementet – nemlig å sikre forutsigbare rammer for den grunnleggende, langsiktige kunstneriske utviklingen.

Det betyr at andre departement må gjøres ansvarlige slik at satsinger med eksterne politiske mål ikke belastes Kulturdepartementet.

Vi registrer med undring at det for eksempel foreslås et tilskudd på 15 mill. kroner til det årlige internasjonale etapperittet Arctic Race of Norway med en eksplisitt næringspolitisk begrunnelse. Dette er dobbelt så mye som den beregnede økningen til dans.

Samlet er det foreslått 60,8 mill. kroner over kap. 325 *Allmenne kulturformål* til næringspolitiske formål samtidig med at både Kulturfondet og den institusjonelle infrastrukturen for produksjon og formidling av musikk og scenekunst skrittvis svekkes.

NTOS MEDLEMMER

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) har 51 medlemsvirksomheter innenfor musikk og scenekunst. Disse omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk.

Medlemmene har karakter av å være faste/varige, profesjonelle institusjoner med skiftende kunstnerisk ledelse og et ordnet arbeidsgiveransvar.

NTOs medlemmer er i det øvrige organisert ulikt med forskjellige driftsformer og arbeidsmåter, og med ulik vektning av egenproduksjon, samproduksjon og programmering av gjestespill. Hver enkelt institusjon ivaretar, innenfor sin egendefinerte kunstneriske profil, et bredt spekter av individuelle kunstnerskap og prosjekter som samlet representerer et mangfold av estetiske uttrykk.

MEDLEMSOVERSIKT

Scenekunstvirksomheter

[Bergen Nasjonale Opera](#)
[BIT Teatergarasjen](#)
[Black Box teater](#)
[Brageteatret](#)
[Bærum kulturhus](#)
[Carte Blanche](#)
[Dansens Hus](#)
[DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge](#)
[Den Nationale Scene](#)
[Det Norske Teatret](#)
[Det samiske nasjonalteatret Beaivvás](#)
[Det Vestnorske Teateret](#)
[Dramatikkens hus](#)
[Haugesund Teater](#)
[Hålogaland Teater](#)
[Kloden](#)
[Nationaltheatret](#)
[Nordland Teater](#)
[Norsk scenekunstbruk](#)
[Opera Østfold](#)
[Oslo Nye Teater](#)
[Peer Gynt](#)
[Riksteatret](#)
[Rogaland Teater](#)
[Rosendal Internasjonale Teater](#)
[Skuespiller- og danseralliansen](#)
[Teater Ibsen](#)
[Teater Innlandet](#)
[Teater Manu](#)
[Teater Vestland](#)
[Teatret Vårt](#)
[Trøndelag Teater](#)

[Turnéteatret i Trøndelag](#)

[Unge Viken Teater](#)
[Vega Scene](#)
[Østfold Internasjonale Teater](#)
[Årjelhsaemien Teatere](#)

Musikkvirksomheter

[Barokkanerne – Norwegian Baroque Ensemble](#)
[BIT20 Ensemble](#)
[Det Norske Blåseensemble](#)
[Det Norske Kammerorkester](#)
[Det Norske Solistkor](#)
[Edvard Grieg Kor](#)
[Musikkselskapet Harmonien](#)
[Oslo Quartet Series](#)
[Riksscenen](#)
[Stavanger Symfoniorkester](#)

Musikk og scenekunst

[Arktisk Filharmoni](#)
[Den Norske Opera & Ballett](#)
[Kilden teater og konserthus](#)
[Trondheim Symfoniorkester & Opera](#)